

Έκθεση της Επιτροπής Στρατηγικού Σχεδιασμού του ΟΠΑ για τα ΠΜΣ

Εισαγωγή:

Το Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών (ΟΠΑ) στο πλαίσιο της εκπλήρωσης της αποστολής, του οράματός του και της στρατηγικής επιδίωξής του για αριστεία στη εκπαίδευση κρίνει σκόπιμο τον ανασχεδιασμό για τα Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών για την επόμενη τετραετία 2022-25 με σκοπό την προσαρμογή τους στο διαρκώς μεταβαλλόμενο διεθνές ακαδημαϊκό περιβάλλον.

Το Οικονομικό Πανεπιστήμιο πρωτοπορεί στη δημιουργία μεταπτυχιακών προγραμμάτων στη χώρα μας. Σήμερα είναι ο αδιαμφισβήτητος ηγέτης στη μεταπτυχιακή εκπαίδευση στους τομείς που θεραπεύει, παρέχοντας ένα μεγάλο αριθμό (29 ΦΕΚ) αναγνωρισμένων και ποιοτικών ΠΜΣ.

Η ευρύτερη αποδοχή των ΠΜΣ, η υψηλή αναγνωρισιμότητα και ζήτησή τους, αλλά και η κατάταξη πολλών από αυτά σε περίοπτες θέσεις παγκοσμίως από διεθνείς φορείς αξιολόγησης ενδεχομένως επενέργησε ώστε το Ίδρυμα να εφησυχάσει. Παρά το γεγονός ότι το ΟΠΑ είναι ένα από πιο εξωστρεφή Πανεπιστήμια της χώρας, εν τούτοις δεν έχει διαχρονικά προχωρήσει σε πρωτοβουλίες θεσμικών κινήσεων ικανών να υλοποιήσουν τη στρατηγική της διεθνοποίησης του Ιδρύματος ως προς τα ΠΜΣ. Εδώ και πολλά χρόνια συμμετέχει σε διεθνώς αναγνωρισμένα ακαδημαϊκά δίκτυα (π.χ. Hermes, Confucius)· ωστόσο δεν έχει επιτύχει μέχρι σήμερα να εκμεταλλευτεί αυτή τη συμμετοχή για να συνάψει ουσιαστικές συνεργασίες, εκτός μίας περίπτωσης, των ΠΜΣ (πχ dual degrees, joint degrees), με ορισμένα από τα κορυφαία διεθνώς πανεπιστήμια που συμμετέχουν στα δίκτυα αυτά. Επιπρόσθετα, ελάχιστα από τα οκτώ αμιγώς αγγλόφωνα προγράμματά του έχουν συστηματικά επιχειρήσει να προσελκύσουν σημαντικό ποσοστό αλλοδαπών φοιτητών, το ποσοστό των οποίων κυμαίνεται σε χαμηλά μονοψήφια νούμερα σε αυτά τα προγράμματα. Εν τούτοις, το Ίδρυμα δεν έχει διαχρονικά ενθαρρύνει και συνδράμει με συστηματικό τρόπο τα οκτώ αυτά αγγλόφωνα ΠΜΣ προς τη κατεύθυνση της διεθνοποίησής τους.

Σήμερα όσο ποτέ άλλοτε προβάλλει η ανάγκη να ανασχεδιάσουμε, στο μέτρο του δυνατού, τον χάρτη μεταπτυχιακής εκπαίδευσης του ΟΠΑ με βάση τις διεθνείς εξελίξεις της επιστήμης και την εγχώρια και διεθνή τάση διεθνών συνεργασιών στο πλαίσιο των ΠΜΣ. Ο ανασχεδιασμός αυτός κρίνεται αναγκαίος και εξ αιτίας της υπαρκτής και οριακής κατάστασης που έχει δημιουργηθεί λόγω της δυσαναλογίας στη σχέση μεταξύ του συνολικού αριθμού μελών ΔΕΠ και του συνολικού αριθμού ΠΜΣ αλλά και της μη ύπαρξης επαρκών κτηριακών υποδομών που είναι απαραίτητες για την εύρυθμη λειτουργία τους.

Η ενίσχυση της ποιότητας αλλά και της εγχώριας και διεθνούς ανταγωνιστικότητας των μεταπτυχιακών προγραμμάτων δημιουργεί την ανάγκη να επιδιώξουμε τον εκσυγχρονισμό των υφιστάμενων ΠΜΣ σύμφωνα με τις ραγδαίες εξελίξεις της επιστήμης και τις απαιτήσεις της αγοράς εργασίας. Παράλληλα, ο διεθνής και εγχώριος ανταγωνισμός και το κύρος του Ιδρύματος αυτονόητα μας υποχρεώνει να ενισχύσουμε τον διεθνή χαρακτήρα των ΠΜΣ και μέσω αυτών του Ιδρύματος.

Στον Πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζεται μια ανάλυση SWOT (Ισχυρά Σημεία, Ασθενή Σημεία, Ευκαιρίες και Απειλές), η οποία εστιάζει στα ΠΜΣ.

**ΑΝΑΛΥΣΗ SWOT ΓΙΑ ΤΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΗΣ ΑΡΙΣΤΕΙΑΣ ΣΤΗ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΤΟΥ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ**

Ευκαιρίες (Ο) 1. Η προοπτική πιστοποίησης των ΠΜΣ από την ΕΘΑΑΕ την επόμενη διετία. 2. Αλλαγές στο υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο και στο ευρύτερο ακαδημαϊκό περιβάλλον που ενθαρρύνουν τη διεθνοποίηση των ΠΜΣ. 3. Συμμετοχή του ΟΠΑ σε σημαντικά διεθνή δίκτυα (πχ Hermes, Confucius) 4. Καθηγητές με διεθνή δικτύωση. 5. Προγράμματα ενίσχυσης της διεθνοποίησης των Ελληνικών Πανεπιστημίων σχεδιασμένα από το Υπουργείο (όπως πχ το International Academic Partnership Program με Ιδρύματα των ΗΠΑ), προσφέρουν προοπτικές σύνδεσης των ΠΜΣ του ΟΠΑ με αντίστοιχα των ΗΠΑ 6. Πρωτοβουλίες διεθνοποίησης και εξωστρέφειας Πανεπιστημίων της αλλοδαπής. 7. Απόφοιτοι του ΟΠΑ υπηρετούν ως μέλη ΔΕΠ σε κορυφαία Διεθνή Ιδρύματα. 8. Η εξοικείωση με την εξ' αποστάσεως διδασκαλία παρέχει ευκαιρίες πρόσκλησης κορυφαίων ακαδημαϊκών από την αλλοδαπή για να διδάξουν στα ΠΜΣ.	Απειλές (Τ) 1. Υπερ-ρυθμιστικό πλαίσιο λειτουργίας των ΠΜΣ. 2. Συχνές αλλαγές στο πλαίσιο λειτουργίας των ΠΜΣ. 3. Υπερπροσφορά ομοειδών γνωστικών αντικειμένων σε ΠΜΣ από άλλα εκπαιδευτικά ιδρύματα της ημεδαπής και της αλλοδαπής. 4. Η ίδρυση πολλών νέων ξενόγλωσσων ΠΜΣ στα γνωστικά αντικείμενα που θεραπεύει το ΟΠΑ, ως συνέπεια του νόμου για τη διεθνοποίηση των ανωτάτων ιδρυμάτων.
Ισχυρά Σημεία (S) 1. Υψηλή ποιότητα και διεθνής αναγνωρισιμότητα των ΠΜΣ (συμμετοχή ΠΜΣ σε διεθνείς λίστες κατάταξης). 2. Εδραιωμένη φήμη του Ιδρύματος σε διεθνές επίπεδο ως το κορυφαίο ελληνικό Ίδρυμα στους τομείς που θεραπεύει. 3. Διδακτικό και ερευνητικό προσωπικό υψηλής ποιότητας και διεθνούς αναγνώρισης. 4. Τα ΠΜΣ του ΟΠΑ χαίρουν υψηλής αναγνωρισιμότητας και εκτίμησης στην εγχώρια αγορά. 5. Σημαντικός αριθμός ήδη λειτουργούντων ξενόγλωσσων ΜΠΣ.	Ασθενή Σημεία (W) 1. Μειωμένη δυνατότητα στελέχωσης του Ιδρύματος σε διδακτικό και διοικητικό προσωπικό για τη λειτουργία ΠΠΣ και ΠΜΣ. 2. Ελλείψεις προσωπικού, δομών και συστημάτων τα οποία να υποστηρίζουν την περαιτέρω ανάπτυξη και διεθνοποίηση του Ιδρύματος. 3. Σχετικά χαμηλός βαθμός αξιοποίησης της συμμετοχής σε διεθνή δίκτυα για τη διεθνοποίηση του Ιδρύματος. 4. Μεγάλος αριθμός ΠΜΣ ως προς τον αριθμό των μελών ΔΕΠ. 5. Μη επαρκείς κτηριακές, εκπαιδευτικές και ειδικές υποδομές/υπηρεσίες για ΑΜΕΑ για την εύρυθμη λειτουργία των ΠΜΣ. 6. Περαιτέρω ανορθολογική διεύρυνση του αριθμού των ΠΜΣ μπορεί να μετατρέψει το Ίδρυμα σε Teaching School σε βάρος της έρευνας.

Ο Στρατηγικός Σχεδιασμός για τα ΠΜΣ (2022-2025)

Το ίδρυμα στο πλαίσιο των γενικότερων στρατηγικών του κατευθύνσεων «Αριστεία στην Εκπαίδευση» και «Διεθνοποίηση» οι οποίες έχουν εγκριθεί από τη Σύγκλητο, οφείλει να δημιουργήσει μια εφικτή στρατηγική για τη μεταπτυχιακή εκπαίδευση για το επόμενο χρονικό διάστημα 2022-2025.

Από την ανωτέρω ανάλυση SWOT καθίσταται σαφές ότι το ίδρυμα βρίσκεται σε ένα κομβικό σημείο, έχοντας να αντιμετωπίσει μια σειρά από σημαντικές ευκαιρίες και απειλές προερχόμενες από το εξωτερικό περιβάλλον, αλλά και τις δικές του αδυναμίες και ελλείψεις σε προσωπικό και υποδομές. Ταυτόχρονα όμως, αρωγός σε κάθε προσπάθεια διεθνοποίησης είναι η ποιότητα και η διεθνής αναγνωσιμότητα του ιδρύματος και των μελών της ακαδημαϊκής του κοινότητας.

Η προτεινόμενη στρατηγική διεθνοποίησης θα πρέπει να αντιμετωπίζει τις δυνητικές προκλήσεις (ασθενή σημεία και απειλές) και να μεγιστοποιεί τα ισχυρά σημεία και τις ευκαιρίες. Αυτό επιχειρείται στις επόμενες παραγράφους μέσω της παρουσίασης συγκεκριμένων στρατηγικών προτεραιοτήτων και συγκεκριμένων βημάτων υλοποίησης για κάθε μία από αυτές τις στρατηγικές προτεραιότητες.

Τέλος, στο έγγραφο ενσωματώνονται προτάσεις οργανωτικών και άλλων παρεμβάσεων, ώστε να δημιουργηθούν καλύτερες προϋποθέσεις για την πιο εύρυθμη λειτουργία των ΠΜΣ.

Προτεινόμενες Στρατηγικές Προτεραιότητες

Για να υλοποιηθεί η στρατηγική «Αριστεία στην Εκπαίδευση» αναφορικά με τα ΠΜΣ, προτείνονται τέσσερις προτεραιότητες οι οποίες καλύπτουν τις βασικές πτυχές του σχεδιασμού και της ανάπτυξης των ΠΜΣ, ξεκινώντας από τη διαδικασία εκσυγχρονισμού και πιθανής αναμόρφωσης των υφιστάμενων ΠΜΣ και καταλήγοντας στην ανάπτυξη διεθνώς ανταγωνιστικών ΠΜΣ στο πλαίσιο της στρατηγικής του Ιδρύματος για διεθνοποίηση στο πεδίο της μεταπτυχιακής εκπαίδευσης.

Στρατηγική Προτεραιότητα 1: Εκσυγχρονισμός και Αναμόρφωση των Υφιστάμενων ΠΜΣ.

Στρατηγική Προτεραιότητα 2: Πιστοποίηση Όλων των Υφιστάμενων ΠΜΣ μέσω της ΕΘΑΕ και Απόκτηση Διεθνών Πιστοποιήσεων

Στρατηγική Προτεραιότητα 3: Ενίσχυση διεθνών συνεργασιών των υφιστάμενων ΠΜΣ με Ιδρύματα του εξωτερικού.

Στρατηγική Προτεραιότητα 4: Ίδρυση Νέων ΠΜΣ.

Στρατηγική Προτεραιότητα 5: Βελτίωση της θέσης των ΠΜΣ και ένταξη του συνόλου τους σε διεθνείς φορείς κατάταξης.

Στις επόμενες παραγράφους αναλύεται κάθε μία από τις στρατηγικές προτεραιότητες και εξειδικεύεται με προτεινόμενες ενέργειες για υλοποίηση.

Στρατηγικές προτεραιότητες

Στρατηγική Προτεραιότητα 1: Εκσυγχρονισμός και Αναμόρφωση των Υφιστάμενων ΠΜΣ

Η πρώτη άμεση στρατηγική προτεραιότητα θα πρέπει να αποτελεί κεντρική επιδίωξη του Ιδρύματος. Εδώ ο κύριος ρόλος ανήκει στα Τμήματα, στις Σχολές, τα Μεταπτυχιακά Προγράμματα Σπουδών και στην ΜΟΔΙΠ.

Εκσυγχρονισμός και Πιθανή Αναμόρφωση των Υφιστάμενων ΠΜΣ: Χρονικό Πλαίσιο Ενέργειας

Μέσα στο χρονικό διάστημα υλοποίησης της στρατηγικής για τα ΠΜΣ, είναι αναγκαίο τα Τμήματα - μέσω διαδικασίας που θα θεσμοθετήσει η ΜΟΔΙΠ του Ιδρύματος- να εξετάσουν αν τα υφιστάμενα ΠΜΣ θα πρέπει να εκσυγχρονιστούν και να αναμορφωθούν ως προς όλες τις βασικές διαστάσεις τους (τίτλος, πρόγραμμα μαθημάτων υποχρεωτικών και επιλογής, μετατροπή τους σε ξενόγλωσσα, δημιουργία νέων κατευθύνσεων κλπ.), έτσι ώστε να ανταποκρίνονται στις εξελίξεις της επιστήμης, στις ανάγκες της αγοράς και στις κατ' ακολουθία νέες απαιτούμενες δεξιότητες. Ιδιαίτερα για τη μετατροπή τους σε ξενόγλωσσα προγράμματα και τη συνακόλουθη διεθνοποίησή τους, θα μπορούσαν να καταγραφούν οι καλές και επιτυχημένες τεχνικές διεθνοποίησης που ακολουθούνται ήδη από συγκεκριμένα ΠΜΣ. Παράλληλα, θα πρέπει να διερευνηθεί μέσω διαβουλεύσεων με τα αρμόδια όργανα η δυνατότητα συγχωνεύσεων υφιστάμενων ΠΜΣ προκειμένου να αντικατασταθούν με νέα προγράμματα με στόχο τη διεπιστημονικότητα και τη συνεργασία δύο ή περισσότερων Τμημάτων ανεξαρτήτως Σχολής. Θα πρέπει να επιδιωχθεί η ακόμη μεγαλύτερη σύνδεση των προγραμμάτων σπουδών με την αγορά εργασίας με τη συμβολή του Γραφείου Διασύνδεσης, την επέκταση της Πρακτικής Άσκησης στα ΠΜΣ και την αξιοποίηση του Erasmus+.

Στο πλαίσιο αυτό είναι αναγκαίο να επιδιωχθούν τα εξής:

1. Σε περιπτώσεις που θα κριθεί αναγκαίος ο εκσυγχρονισμός ή η αναμόρφωση ΠΜΣ, συμπεριλαμβανομένων και των ενδεχομένων συγχωνεύσεων ΠΜΣ, το εν λόγω ΠΜΣ θα εισάγεται δια της Επιτροπής Μεταπτυχιακών Σπουδών του Ιδρύματος στη Σύγκλητο προκειμένου η τελευταία να αποφασίσει σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις.
2. Για την κρίση περί της αναγκαιότητας εκσυγχρονισμού ή αναμόρφωσης του ΠΜΣ θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η διατύπωση γνώμης από την Εξωτερική Συμβουλευτική Επιτροπή που διαθέτει ή συγκροτεί κάθε ΠΜΣ. Η Επιτροπή δύναται να έχει όσα μέλη επιθυμεί το ΠΜΣ, ιδανικά όχι άνω των εννέα (9) μελών και θα αποτελείται από πρώην απόφοιτους, διακεκριμένα στελέχη του δημόσιου ή ιδιωτικού τομέα και καθηγητές από Ιδρύματα της ημεδαπής ή της αλλοδαπής. Η Επιτροπή προτείνεται να συγκαλείται κάθε δύο χρόνια για να διατυπώνει γνώμη ως προς το περιεχόμενο του προγράμματος σπουδών, προτείνοντας και αλλαγές σε επιμέρους μαθήματα. Παρόμοιες επιτροπές έχουν δημιουργηθεί στα ΠΠΣ αλλά και σε ορισμένα ΠΜΣ όπως το ΠΜΣ στη Διοίκηση Ανθρώπινου Δυναμικού, το Executive MBA, το ΠΜΣ στις Διεθνείς Διαπραγματεύσεις, κλπ. Η άμεση συγκρότηση τέτοιων επιτροπών από τα ΠΜΣ θα λειτουργήσει και υποστηρικτικά στη διαδικασία πιστοποίησης των ΠΜΣ που θα εκκινήσει το 2022.

Στρατηγική Προτεραιότητα 2 : Πιστοποίηση των Υφιστάμενων ΠΜΣ μέσω της ΕΘΑΑΕ και Απόκτηση Διεθνών Πιστοποιήσεων

Η διαδικασία της πιστοποίησης των ΠΜΣ αναμένεται να εκκινήσει από το έτος 2022 και προϋποθέτει άρτια προετοιμασία τόσο σε επίπεδο Ιδρύματος μέσω της ΜΟΔΙΠ όσο και σε επίπεδο Τμημάτων και ΠΜΣ. Η πιστοποίηση θα ισχυροποιήσει τα ΠΜΣ, λειτουργώντας ως πρόσθετη αξία για το ακαδημαϊκό κύρος τους, την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητάς τους, τη διεθνή αναγνωρισιμότητά τους και την ενδεχόμενη διεθνοποίησή τους.

Στο πλαίσιο αυτό θα πρέπει να επιδιωχθούν τα ακόλουθα:

1. Τα ΠΜΣ σε συνεργασία με την ΜΟΔΙΠ θα πρέπει να προετοιμάσουν τη συμμετοχή τους στη διαδικασία των πιστοποιήσεων.
2. Τα αιτήματα πιστοποίησης των ΠΜΣ θα ήταν σκόπιμο να υποβληθούν όσο γίνεται ταχύτερα μετά τη σχετική δημόσια πρόσκληση. Ο επιδιωκόμενος στόχος είναι η πιστοποίηση από την ΕΘΑΑΕ όλων των ΠΜΣ να γίνει με άριστη επίδοση στη βαθμολογική κλίμακα.
3. Θα πρέπει να επίσης να επιδιωχθεί η απόκτηση διεθνών πιστοποιήσεων, καθώς αυτές βοηθούν το Ίδρυμα και τα ΜΠΣ στις μελλοντικές διεθνείς συνεργασίες τους. Στον τομέα της διοίκησης επιχειρήσεων για παράδειγμα, οι διεθνείς πιστοποιήσεις είναι κυρίως τρεις: AMBA, AACSB, EQUIS. Τα επόμενα χρόνια η απόκτηση αυτών των πιστοποιήσεων θα πρέπει να αποτελέσει κεντρικό στόχο της Κοσμητείας της Σχολής Διοίκησης Επιχειρήσεων. Το ίδιο θα πρέπει να επιδιωχθεί και από τις Κοσμητείες των άλλων Σχολών του ΟΠΑ, εφόσον υπάρχουν αντίστοιχες πιστοποιήσεις.

Στρατηγική Προτεραιότητα 3: Ενίσχυση διεθνών συνεργασιών των υφισταμένων ΠΜΣ με Ιδρύματα του εξωτερικού

Η στρατηγική αυτή προτεραιότητα είναι ιδιαίτερα σημαντική, καθώς το ΟΠΑ συμμετέχει σε διεθνή δίκτυα με αξιόλογα ευρωπαϊκά και διεθνή Πανεπιστήμια (π.χ. δίκτυο Hermes, ένα δίκτυο πανεπιστημίων με επίκεντρο τη διοίκηση επιχειρήσεων).

Πρωταρχικής σημασίας είναι η δημιουργία στρατηγικής συνεργασίας υφισταμένων ξενόγλωσσων ΠΜΣ με ιδρύματα του εξωτερικού για τη δημιουργία Dual/joint degrees. Τα ακαδημαϊκά Τμήματα και φυσικά τα ΠΜΣ ενθαρρύνονται να προσεγγίσουν τα μέλη του δικτύου Hermes και άλλα σημαντικά διεθνή δίκτυα ή μεμονωμένα Ιδρύματα του εξωτερικού, προκειμένου να επιλέξουν μελλοντικούς εταίρους και να επιχειρήσουν, με την υποστήριξη της Πρυτανείας και των Κοσμητειών, να συνάψουν συνεργασίες που οδηγούν σε dual/joint degrees.

Η ενίσχυση του διεθνούς χαρακτήρα των ξενόγλωσσων προγραμμάτων δεν θα πρέπει να επιδιωχθεί μόνο με τη δημιουργία dual/joint degrees, αλλά και με την ενίσχυση του ποσοστού αλλοδαπών φοιτητών σε αυτά καθώς και με σειρά άλλων ενεργειών υποστηριζόμενων από την Πρυτανεία, τις Σχολές, τα Τμήματα και τα ίδια τα ΠΜΣ.

Προς τον σκοπό αυτό προτείνεται να υλοποιηθούν οι ακόλουθοι στόχοι :

1. Στρατηγικές Συνεργασίες υφισταμένων ξενόγλωσσων ΠΜΣ με Ιδρύματα του Εξωτερικού για τη δημιουργία dual/joint degrees.
2. Διεθνείς Συνεργασίες μικρής συμμετοχής, μικρού ρίσκου (low involvement-low risk). Η συνεργασία με ποιοτικά διεθνή Πανεπιστήμια είναι συχνά μια μακροχρόνια και επίπονη διαδικασία, η οποία βασίζεται σε αμοιβαία εμπιστοσύνη και αμοιβαία οφέλη. Τέτοιες συνεργασίες είναι εφικτές, όπως η πρόσφατη συνεργασία με το University of Illinois Urbana Champaign ή το William and Mary και μπορούν επίσης να αφορούν:
  - Στη δυνατότητα ανταλλαγής καθηγητών στο πλαίσιο διεξαγωγής διαλέξεων, σεμιναρίων ή ομιλιών ή οργάνωσης θερινών σχολείων κλπ.

- Στην προσέλκυση διδασκόντων από Ιδρύματα του εξωτερικού συμπεριλαμβανομένων των επισκεπτών καθηγητών για ενίσχυση της διδασκαλίας, ακόμα και εξ αποστάσεως, στα ΠΜΣ.
3. Ενίσχυση του ποσοστού αλλοδαπών φοιτητών στα υφιστάμενα ξενόγλωσσα ΠΜΣ.
  4. Οργανωμένη προώθηση, μέσω πρωτοβουλιών των Τμημάτων και των ΠΜΣ, των ξενόγλωσσων ΠΜΣ σε τρίτες χώρες μέσω: διεθνών εκθέσεων, υπουργείου εξωτερικών, Study in Greece, ψηφιακού μάρκετινγκ, επικέντρωσης σε χώρες με μεγάλο αριθμό Ελλήνων της διασποράς, διεθνών δικτύων κλπ.

Στρατηγική Προτεραιότητα 4: Ίδρυση Νέων ΠΜΣ

Η δημιουργία νέων ΠΜΣ θα πρέπει να αποφασιστεί με ιδιαίτερη προσοχή, λαμβάνοντας υπόψη (α) τη στρατηγική επιδίωξη της διεθνοποίησης, (β) τη στρατηγική της ποιότητας στη μεταπτυχιακή εκπαίδευση, (γ) τη στρατηγική αναζήτησης της αριστείας στην έρευνα και (δ) υφιστάμενους πρακτικούς περιορισμούς.

(α). Η επιδίωξη της διεθνοποίησης αποτελεί στρατηγική αναγκαιότητα γιατί, μετά την πρωτοπορία στη δημιουργία πολλών επιτυχημένων μεταπτυχιακών προγραμμάτων τις δεκαετίες κυρίως του 1990 και του 2000 από το ΟΠΑ, το Ίδρυμα οφείλει να δημιουργήσει τις προϋποθέσεις ουσιαστικής διεθνούς ανάπτυξης και ακαδημαϊκής εξωστρέφειας.

Η ενίσχυση της διεθνοποίησης των ΠΜΣ υπαγορεύεται:

- από την ανάγκη της διεθνούς ανάπτυξης του Ιδρύματος που επιτάσσει τα ΠΜΣ του ΟΠΑ να παραμείνουν τα πλέον ανταγωνιστικά στο πλαίσιο της μεταπτυχιακής εκπαίδευσης της χώρας. Να σημειωθεί ότι άλλα ΑΕΙ της χώρας, στα οποία λειτουργούν ΠΜΣ με ανάλογα γνωστικά αντικείμενα, επιχειρούν να διεθνοποιήσουν τα δικά τους ΠΜΣ.
- από την ανάγκη να ενισχυθεί η ανταγωνιστικότητα των ΠΜΣ στο διεθνές εκπαιδευτικό περιβάλλον. Η διεθνοποίηση των ΠΜΣ επιχειρείται με πολύ εντατικούς ρυθμούς από Ιδρύματα του εξωτερικού και, επομένως, το ΟΠΑ θα πρέπει να ευθυγραμμιστεί και να εκμεταλλευτεί αυτή τη διεθνή τάση. Ακόμα περισσότερο, η διεθνοποίηση των ΠΜΣ του ΟΠΑ θα ενισχύσει εκ των πραγμάτων τη περίοπτη θέση που κατέχουν τα ΠΜΣ του ΟΠΑ στις διεθνείς κατατάξεις που καταρτίζονται από τους διεθνείς φορείς αξιολόγησης. Αν δεν διεθνοποιηθεί ένας κρίσιμος αριθμός ΠΜΣ του Ιδρύματος, τότε είναι πιθανό να μειωθεί το κύρος τους τα επόμενα χρόνια, η διεθνής αναγνώρισή τους και εν τέλει η ανταγωνιστικότητά τους.
- από το γεγονός ότι η διεθνοποίηση αποτελεί πλέον βασικό κριτήριο της τακτικής χρηματοδότησης των ΑΕΙ σύμφωνα με τις πρόσφατες νομοθετικές ρυθμίσεις. Η κατανομή της ετήσιας τακτικής επιχορήγησης στα ΑΕΙ και φυσικά στο ΟΠΑ θα γίνεται και στη βάση της διεθνοποίησης των ΠΜΣ, στην οποία έχει δοθεί από τη πολιτεία υψηλός συντελεστής ως κριτήριο κατανομής.¹

(β). Η στρατηγική της ποιότητας στη μεταπτυχιακή εκπαίδευση δεν επιτρέπει τη συνεχή δημιουργία νέων ΠΜΣ από τα Τμήματα καθώς, σε αντίθετη περίπτωση, αυτά θα παρουσιάζονται συνεχώς με αλληλεπικαλυπτόμενα αντικείμενα οδηγώντας στην απαξίωση και των ήδη υφιστάμενων προγραμμάτων. Ωστόσο, τα Τμήματα του ΟΠΑ θεραπεύουν αντικείμενα τα οποία μπορούν να

¹ Βλ. Απόφαση Υπουργού και Υφυπουργού Παιδείας και Θρησκευμάτων της 30^{ης} Νοεμβρίου 2021.

συνδυαστούν ιδανικά μεταξύ τους προσφέροντας ιδιαίτερα ενδιαφέρουσες προοπτικές νέων μεταπτυχιακών προγραμμάτων. Για τον λόγο αυτό, είναι πολύ πιθανό η συνεργασία μεταξύ διαφορετικών Τμημάτων από την ίδια Σχολή ή Διασχολικά να οδηγήσει σε προγράμματα με νέα αντικείμενα και εξαιρετική αποδοχή από την αγορά εργασίας.

(γ.) Από την άποψη της αναζήτησης της αριστείας στην έρευνα, η συνεχής ίδρυση νέων ΠΜΣ αυξάνει τον κίνδυνο να μετατραπεί το Ίδρυμα σε Ίδρυμα Εκπαίδευσης (Teaching School) με αρνητικές συνέπειες στην ερευνητική δραστηριότητα των μελών ΔΕΠ.

(δ.) Για τον σχεδιασμό και την επιλογή νέων ΠΜΣ θα πρέπει να ληφθούν υπόψη και σοβαροί πρακτικοί περιορισμοί που εκ των πραγμάτων τίθενται εξ αιτίας του σοβαρού ελλείμματος σε κτηριακές υποδομές οι οποίες δεν φαίνεται ότι θα διευρυνθούν τουλάχιστον για τα επόμενα τρία χρόνια, με εξαίρεση τους τρεις ορόφους του Κτηρίου Ευελπίδων, οι οποίοι ωστόσο δεν θα παραδοθούν σε χρήση τουλάχιστον μέχρι τον Ιούνιο του 2023.

Συμπερασματικά και στο πλαίσιο όλων όσων έχουν αναφερθεί παραπάνω προτείνεται:

Να ιδρυθεί, στο διάστημα 2022-2025, ένας μικρός αριθμός ΠΜΣ, κατά προτίμηση διατμηματικών ή διασχολικών, που ταυτόχρονα με την ίδρυσή τους θα λειτουργούν αποκλειστικά για την υλοποίηση joint/dual degrees.

Στρατηγική Προτεραιότητα 5: Βελτίωση της θέσης των ΠΜΣ και ένταξη του συνόλου τους σε διεθνείς φορείς κατάταξης

Το ΟΠΑ αντλεί εγχώρια και διεθνή αναγνωρισιμότητα και πρόσθετο κύρος από τις εξαιρετικές θέσεις που καταλαμβάνει ένας σημαντικός αριθμός των ΠΜΣ του στις παγκόσμιες και ευρωπαϊκές κατατάξεις που καταρτίζονται ετησίως από διεθνείς φορείς αξιολόγησης, όπως, για παράδειγμα, οι φορείς αξιολόγησης QS και Eduniversal.

Με βάση το ιδιαίτερα ικανοποιητικό αυτό δεδομένο, το ΟΠΑ είναι σκόπιμο να επιδιώξει:

(α) να ενισχύσει ακόμη περισσότερο τη θέση των ΠΜΣ που ήδη αξιολογούνται, και

(β) να ενθαρρύνει τα υπόλοιπα ΠΜΣ να συμμετέχουν σε αυτή τη διαδικασία αξιολόγησης, υποβάλλοντας προς τους εν λόγω φορείς τα ζητούμενα στοιχεία. Κύρια επιδίωξη σε αυτή την περίπτωση είναι όχι μόνο τα ΠΜΣ να αρχίσουν να αξιολογούνται από τους αρμόδιους διεθνείς φορείς, αλλά και να καταλαμβάνουν υψηλές θέσεις στις σχετικές κατατάξεις.

Πρόσθετες Προτάσεις για την Εύρυθμη Λειτουργία των ΠΜΣ

Για την εύρυθμη λειτουργία των ΠΜΣ είναι αναγκαίο να συμφωνηθούν και να εγκριθούν από τη Σύγκλητο του Ιδρύματος ρυθμίσεις προκειμένου είτε να περιοριστούν στρεβλώσεις που προκύπτουν ενδεχομένως από υφιστάμενες πρακτικές είτε να βελτιωθεί η πρακτική λειτουργία των ΠΜΣ.

Οι ρυθμίσεις αυτές αφορούν:

1. Στην παρατηρούμενη σε ορισμένα ΠΜΣ καθυστέρηση στη χρονική ολοκλήρωση διπλωματικών εργασιών. Η χρονική διάρκεια ολοκλήρωσης των διπλωματικών εργασιών θα πρέπει να ορίζεται με σαφήνεια στον Κανονισμό ΠΜΣ, και η υπέρβασή της θα πρέπει να τελεί υπό τη προϋπόθεση ύπαρξης εξαιρετικά σοβαρών λόγων (π.χ. υγείας). Σε κάθε άλλη περίπτωση είναι αδικαιολόγητη και συνιστά στρέβλωση της εκπαιδευτικής διαδικασίας.
2. Στον ελάχιστο αριθμό φοιτητών που απαιτούνται για τη διδασκαλία μαθημάτων των ΠΜΣ. Υπάρχει ένας μεγάλος αριθμός μαθημάτων που διδάσκονται σε πολύ μικρά ακροατήρια. Συγκεκριμένα, υπάρχουν 12 τουλάχιστον μαθήματα, με βάση τα δεδομένα του ακαδημαϊκού έτους 2020-2021, όπου ο αριθμός των φοιτητών κυμαίνεται από έναν (1) έως και πέντε (5), ανάμεσα σε αυτά τα μαθήματα υπάρχουν δύο (2) με ένα φοιτητή-τρια X 39 ώρες διδασκαλίας. Αυτή η πρακτική διδασκαλίας που εμφανίζεται κυρίως σε μαθήματα επιλογής οδηγεί σε σπατάλη πόρων, ανθρώπινων και μη (υποδομών). Προτείνεται ο ορισμός ελάχιστου αριθμού φοιτητών-τριών σε μαθήματα επιλογής προκειμένου αυτά να διδάσκονται. Ο ελάχιστος αριθμός θα μπορούσε να είναι (α) έξι (6) φοιτητές -τριες για τα μαθήματα επιλογής σε ΠΜΣ με συνολικό αριθμό εγγεγραμμένων στο Πρόγραμμα που δεν υπερβαίνει τους είκοσι πέντε (25) και από οκτώ (8) και άνω για ΠΜΣ που ο συνολικός αριθμός των εγγεγραμμένων στο πρόγραμμα υπερβαίνει τους είκοσι πέντε (25).
3. Την αναγκαιότητα δημιουργίας μικρών αιθουσών συναντήσεων για ολιγάριθμα Τμήματα η οποία θα βελτιώσει τη διάθεση πόρων του Ιδρύματος προς τα ΠΜΣ.